

Obsah

Předmluva	II
Seznam použitých zkratk.....	13
I. část: Základy práva a institucí EU	15
I. Evropské právo jako systém propojených právních řádů	17
1.1 Evropské právo v užším smyslu	18
1.2 Evropské právo v širším slova smyslu.....	19
2. Vývoj Evropských společenství a Evropské unie.....	21
2.1 Evropské společenství uhlí a oceli.....	21
2.2 Římské smlouvy o založení Evropského (hospodářského) společenství a Evropského společenství pro atomovou energii.....	22
2.3 Další rozvoj Společenství	23
2.4 Maastrichtská smlouva o Evropské Unii	24
2.4.1 Právní základy Evropské unie	24
2.4.2 Změny zakládacích smluv	25
2.4.3 Dohoda o sociální politice.....	25
2.5 Evropský hospodářský prostor a vztahy k Švýcarsku	25
2.6 Rozšíření Evropské unie v roce 1995.....	26
2.7 Speciální úpravy (Schengen a Dublin).....	27
2.8 Amsterodamská smlouva	27
2.9 Smlouva z Nice.....	27
2.10 Rozšíření Evropské unie v letech 2004 a 2007	28
2.11 Ústavní smlouva pro Evropu a Lisabonská smlouva	28
2.12 Rozšíření Evropské unie.....	31
2.13 Územní působnost práva Evropské unie	32
3. Právní povaha Evropské unie	34
3.1 Evropská unie jako mezinárodní organizace	34
3.1.1 Právní subjektivita podle mezinárodního práva	34
3.1.2 Působnost obecného mezinárodního práva	35
a) Vázanost Evropské unie	35
b) Právní předpisy Evropské unie a mezinárodně právní vztahy mezi členskými státy	38
3.1.3 Způsobilost k právním úkonům ve vnitrostátních právních vztazích	38
3.1.4 Výsady a imunity.....	39
3.2 Nadnárodnost Evropské unie.....	39
3.2.1 Právo EU jako autonomní právní řád.....	39
3.2.2 Přímý účinek sekundárního práva EU	40
3.3 Právní řád Evropské unie jako „svazku států“	40
4. Vztahy mezi EU a členskými státy	42
4.1 Členské státy jako „vládci nad Smlouvami“	42
4.2 Přístup a vystoupení jednotlivých států	43
4.2.1 Přístup nových členských států	43
4.2.2 Vystoupení členského státu.....	44

4.3	Základní hodnoty a obecné zásady ve vztazích mezi EU a členskými státy.....	45
4.3.1	Základní hodnoty Evropské unie.....	45
4.3.2	Závazek loajality a dodržování Smluv (čl. 4 odst. 3 Smlouvy o EU).....	45
4.3.3	Koordinace hospodářských politik	46
4.3.4	Zákaz diskriminace.....	47
4.3.5	Princip subsidiarity	50
4.3.6	Ochranné a nouzové klauzule.....	50
4.3.7	Vztahy k národním parlamentům.....	51
5.	Orgány Evropské unie	52
5.1	Přehled.....	52
5.1.1	Základní znaky institucionálního systému	52
5.1.2	Orgány Evropské unie a ESAE	52
5.1.3	Rozdělení funkcí v systému Unie	53
5.1.4	Sídlo orgánů.....	53
5.1.5	Administrativní pracovníci	54
5.1.6	Vztahy mezi orgány	54
5.2	Evropská rada	55
5.2.1	Obecně	55
5.2.2	Složení a další organizační aspekty	55
	a) Složení	55
	b) Předseda Evropské rady	55
	c) Způsob svolávání ER.....	55
5.2.3	Rozhodování	55
5.2.4	Úkoly	55
5.3	Rada EU	56
5.3.1	Obecně	56
5.3.2	Složení a další organizační aspekty	56
	a) Složení	56
	b) Předsednictví a podpora Výborem stálých zástupců a generálním sekretariátem	57
	c) Jednací řád	58
5.3.3	Rozhodování	58
	a) Kvalifikovaná většina	58
	b) Prostá většina.....	60
	c) Jednomyslnost	60
	d) Zohlednění nesouhlasného postoje jednotlivých členů	60
5.3.4	Funkce Rady.....	61
	a) Funkce v oblasti legislativy	61
	b) Funkce při schvalování rozpočtu.....	62
	c) Funkce v oblasti vnějších vztahů	62
	d) Výkonné funkce.....	62
	e) Funkce při jmenování jiných orgánů	62
5.3.5	Organizace činnosti Rady EU.....	62
	a) COREPER – struktura a úkoly	63
5.3.6	Vazby členů Rady na jejich vnitrostátní postavení	63
5.3.7	Závěr	64

5.4	Evropská komise	65
5.4.1	Obecně	65
5.4.2	Složení	65
5.4.3	Rozhodování a jednací řád	66
5.4.4	Funkce	66
	a) Organizace činnosti Komise	67
	b) Právo legislativní iniciativy a jeho prvky	67
	c) Kontrola a prosazování unijního práva Komisí	68
	d) Úloha Komise ve vnějších vztazích EU	68
	e) Systém komitologie a institucionální rovnováha v EU	69
5.4.5	Kabinety komisařů a jejich role	70
5.4.6	Závěr	71
5.5	Evropský parlament	71
5.5.1	Obecně	71
5.5.2	Struktura Evropského parlamentu	72
5.5.3	Organizace poslanců EP	72
5.5.4	Pravomoci parlamentu	74
	a) Legislativní pravomoci EP	75
	b) Schvalovací postup EP	75
5.5.5	Závěr	75
5.6	Soudní dvůr Evropské unie	76
5.6.1	Obecně	76
5.6.2	Organizace a jednací řád Evropského soudního dvora	76
5.6.3	Tribunál	77
5.6.4	Specializované soudy	78
5.6.5	Judikatura ESD jako integrační faktor	78
5.7	Evropský účetní dvůr	78
5.8	Evropská centrální banka	79
5.9	Evropský hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů	79
5.10	Ostatní orgány EU	80
5.10.1	Evropská investiční banka	80
5.10.2	Evropský investiční fond	81
5.10.3	Agentury	81
	a) Agentury Unie	82
6.	Prameny práva EU	84
6.1	Přehled	84
6.2	Primární právo EU	85
6.2.1	Smlouvy a jejich přidružené součásti jako základního systému Unie	85
	a) Nosné principy struktury	85
	b) Změny Smluv	85
	c) Bezprostřední použitelnost ustanovení Smlouvy	87
6.2.2	Obecné zásady práva EU	88
6.3	Mezinárodní úmluvy jako součást právního řádu Unie	91
6.4	Sekundární právo EU	91
6.4.1	Nařízení	92
	a) Platnost nařízení	92

6.4.2	Směrnice	92
	a) Příkaz k efektivní transpozici.....	93
	b) Výklad konformní s obsahem směrnice	94
	c) Přímý účinek směrnic	95
6.4.3	Delegované sekundární akty	98
6.4.4	Rozhodnutí	99
6.4.5	Doporučení a stanoviska	99
6.4.6	Ostatní právní akty	100
6.5	Pravomoci Unie a zásada omezeného svěřeni	100
6.5.1	Požadavek smluvního základu pravomoci orgánů EU	100
6.5.2	Implicitní pravomoci EU	100
6.5.3	„Generální zmocnění“ podle článku 352 SFEU	101
6.5.4	Typologie kompetencí	102
6.6	Legislativní postupy	103
6.6.1	Obecně	103
6.6.2	Řádný legislativní postup	103
	a) První čtení.....	103
	b) Druhé čtení.....	103
	c) Dohodovací postup.....	104
	d) Třetí čtení	104
6.6.3	Zvláštní legislativní postupy.....	104
6.6.4	Postup u právních aktů nelegislativní povahy	105
6.6.5	Povinnost odůvodnění, podpis, publikace a vstup legislativních aktů v platnost	105
6.7	Interpretace práva EU	105
6.8	Presumpce platnosti právních aktů orgány EU	106
7.	Systém právní ochrany v EU.....	107
7.1	ESD jako garant právní ochrany	107
7.1.1	Hlavní druhy řízení před ESD	108
7.2	Žaloba na porušení povinnosti	108
7.2.1	Žaloba Komise	108
7.2.2	Žaloba členského státu	110
7.2.3	Projednání žaloby na porušení smlouvy u ESD	110
7.2.4	Výlučná pravomoc ESD dvora rozhodovat spory mezi členskými státy při uplatňování smluv	111
7.3	Žaloba na neplatnost	111
7.3.1	Soukromé osoby jako subjekty vznášející žalobu na neplatnost k ESD	112
7.3.2	Zbavení platnosti legislativního aktu ESD	114
7.3.3	Zrušení aktu následkem porušení podstatné procesní náležitosti	114
7.3.4	Retroaktivní účinky rozsudků a stanovisek ESD o zrušení právních aktů	115
7.4	Žaloba na nečinnost	116
7.4.1	Podmínky řízení a účastníci	116
7.5	Řízení o náhradu škody	117
7.5.1	Podmínky řízení	117
7.5.2	Odpovědnost členského státu za porušení unijního práva.....	118
7.6	Žaloba na neaplikovatelnost nařízení (žaloba incidenční).....	118

7.7	Řízení o předběžné otázce	119
7.7.1	Zjednodušené řízení o předběžné otázce	120
7.7.2	Předmět řízení	120
7.7.3	Přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce	122
7.7.4	Povinnost vnitrostátního soudu požádat ESD o rozhodnutí o předběžné otázce	122
7.7.5	Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce a řízení o ní	123
2. část: Vybrané otázky materiálního práva EU.....		125
8.	Ochrana základních lidských práv v EU	127
8.1	Počátek ochrany lidských práv v ES	128
8.1.1	Začlenění základních lidských práv do práva ES	128
8.2	Základní lidská práva a judikatura ESD	130
8.2.1	Příklady základních práv, uznaných judikaturou ESD	130
8.2.2	Obecné zásady právní identifikované ESD.....	131
8.3	Vývoj úpravy základních práv v primárním právu ES /ES.....	132
8.3.1	Procedurální aspekty ochrany základních lidských práv	132
8.4	Vztah ESPLP k právu EU.....	133
8.4.1	Národní soudy a uznávání primátu práva ES a EU.....	133
8.4.2	Vztah mezi právem EU a opatřeními členských států	134
8.4.3	Sankce vůči členským státům dle práva EU za porušení lidských práv	135
8.5	Listina základních práv EU	136
8.5.1	Obsah Listiny.....	136
8.5.2	Rozsah uplatnění základních práv.....	139
9.	Prostor svobody, bezpečnosti a práva	140
9.1	Obsah spolupráce v oblasti justice a vnitra.....	141
9.1.1	Stockholmský program.....	141
9.2	Rozhodovací mechanismy a nástroje spolupráce	142
9.3	Volný pohyb osob, azyl a přistěhovalectví.....	144
9.3.1	Schengenská spolupráce	144
9.3.2	Azylová politika.....	146
9.3.3	Společná politika v oblasti přistěhovalectví.....	148
9.4	Policejní a justiční spolupráce v trestních věcech	149
9.4.1	Policejní spolupráce	150
9.4.2	Justiční spolupráce v trestních věcech	151
9.5	Justiční spolupráce v civilních věcech.....	153
9.6	Zhodnocení vybraných aspektů právní úpravy	155
10.	Právní rámec Společné zahraniční a bezpečnostní politiky	158
10.1	Obecný charakter SZBP	159
10.1.1	Zásady a cíle vnější činnosti EU	159
10.2	Rozhodovací mechanismus a nástroje SZBP.....	161
10.2.1	Rozhodovací pravomoci v oblasti SZBP	161
10.2.2	Nástroje SZBP	163
10.3	Institucionální zajištění realizace SZBP.....	164
10.3.1	Stálý předseda Evropské rady	165
10.3.2	Vysoký představitel EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku	165

10.3.3	Evropská služba pro vnější činnost.....	166
10.3.4	Zvláštní zástupce pro jednotlivé politické otázky.....	168
10.4	Společná bezpečnostní a obranná politika.....	168
10.4.1	Obsah SBOP.....	169
10.4.2	Institucionální zajištění SBOP	171
10.4.3	Vojenské a civilní mise realizované v rámci SBOP	172
10.5	Zhodnocení právního rámce SZBP po Lisabonské smlouvě	174
II.	Právní úprava vnitřního trhu	176
11.1	Počátky vnitřního trhu	177
11.2	Rozvoj a dokončení jednotného vnitřního trhu	179
11.2.1	SEU a rozvoj koncepce deregulace	180
12.	Volný pohyb zboží.....	181
12.1	Cla a dávky rovnocenné clům.....	182
12.2	Kvantitativní omezení a opatření s rovnocenným účinkem.....	183
12.2.1	Charakter opatření s rovnocenným účinkem	184
12.2.2	Národní předpisy při chybějících komunitárních ustanoveních a judikát Cassis de Dijon	185
12.3	Přípustná omezení volného obchodu	186
12.4	Technické normy a osvědčení	187
12.4.1	Odpovědnost výrobce za škodu	188
12.5	Zákaz daňové diskriminace dle článku 110 SFEU	188
12.6	Harmonizace nepřímých daní	189
12.6.1	Aktuální vývoj daňové harmonizace	190
13.	Volný pohyb osob	192
13.1	Volný pohyb pracovníků a obecná svoboda pohybu občanů EU	193
13.1.1	Pojem pracovníka požívajícího výhod volného pohybu v primárním a sekundárním právu	195
13.1.2	Rozsah zákazu diskriminace	196
13.1.3	Přípustnost stanovení jazykových požadavků pro určitá pracovní místa	196
13.1.4	Povinnost zaměstnavatelů – soukromých osob respektovat zákaz diskriminace	197
13.1.5	Práva pracovníků v rámci volného pohybu	198
13.1.6	Ochrana práv rodinných příslušníků	200
13.1.7	Právo na vzdělání přiznané právem ES	201
13.1.8	Výjimky ze zásady volného pohybu pracovníků	202
13.1.9	Veřejná správa jako neaplikovatelná oblast svobody volného pohybu pracovníků	202
13.2	Svoboda usazování.....	203
13.2.1	Použití svobody usazování u společností	204
13.2.2	Činnosti spojené s výkonem veřejné moci jako profese vyloučené ze svobody usazování	205
13.3	Požadavek odborné kvalifikace a volný pohyb osob.....	205
14.	Volný pohyb služeb.....	207
14.1	Formy volného poskytování služeb	208
14.2	Omezení volného poskytování služeb	209
14.2.1	Monopoly na poskytování služeb – telekomunikace.....	210
14.3	Liberalizace volného poskytování služeb.....	211

• 15. Volný pohyb kapitálu a plateb.....	213
15.1 Vývoj úpravy volného pohybu a judikatura ESD.....	213
15.1.1 Účinky daňového práva na pohyb kapitálu.....	215
15.1.2 Finanční služby	215
15.2 Legislativní opatření.....	215
15.3 Omezení ve vztahu k třetím zemím aplikovaná EU.....	216
15.4 Volný pohyb kapitálu a jednotná oblast pro platby v eurech (Single Euro Payment Area)	218
• 16. Ochrana hospodářské soutěže	219
16.1 Ekonomický základ ochrany soutěže v EU	219
16.2 Pravidla pro podniky	220
16.2.1 Zákaz kartelových dohod	220
a) Výjimky ze zákazu dohod.....	222
b) Tzv. kritérium „de minimis“	222
c) Blokované výjimky ze zákazu dohod.....	223
d) Procesní pravidla k uplatňování zákazu podle čl. 101	224
16.2.2 Zákaz zneužívání dominantního postavení.....	224
a) Dominantní postavení na trhu	224
b) Zneužití dominantního postavení	226
16.2.3 Modernizace pravidel o kartelových dohodách a zneužití dominantního postavení	227
16.2.4 Kontrola spojování podniků (fúzí) v rámci EU.....	229
a) Řízení o povolení spojení podniků	230
b) Nové nařízení o kontrole spojování podniků	231
16.3 Pravidla pro státy.....	232
16.3.1 Veřejné podpory jako součást pravidel hospodářské soutěže	232
a) Ekonomické souvislosti veřejných podpor	233
b) formálně právní požadavky – zakotvení pravidel veřejných podpor v primárním právu EU	234
c) definiční znaky veřejné podpory	235
d) Zakotvení veřejných podpor v sekundárním právu EU.....	236
e) Procesní pravidla týkající se poskytování podpor	237
16.3.2 Státní monopoly a veřejné podniky	238
• 17. Právo EU a ochrana spotřebitele	240
17.1 Počátky ochrany spotřebitele v ES.....	240
17.2 Rozvoj spotřebitelského práva v EU	241
17.3 Ochrana bezpečnosti a zdraví spotřebitele.....	242
17.3.1 Odpovědnost za výrobek.....	242
17.3.2 Všeobecná bezpečnost výrobků	243
17.3.3 Směrnice v oblasti bezpečnosti potravin.....	244
17.3.4 Směrnice o bezpečnosti hraček	245
17.3.5 Směrnice o značení textilií	246
17.3.6 Směrnice o značení kosmetických výrobků	247
17.4 Ochrana hospodářských zájmů spotřebitelů	247
17.4.1 Nekalé obchodní praktiky	247
17.4.2 Klamavá a srovnávací reklama	248
17.4.3 Spotřebitelský úvěr	248

17.4.4	Smlouvy sjednáváné mimo stálé prodejní prostory	249
17.4.5	Nekorektní podmínky ve smlouvách se spotřebiteli	250
17.4.6	Vyznačování cen na výrobcích	250
17.4.7	Ochrana spotřebitele při výběru turistických zájezdů	251
17.4.8	Smlouvy a finanční služby uzavírané na dálku	251
18.	Vybrané otázky práva obchodních společností	253
18.1	Společnosti evropského práva	253
18.1.1	Evropská akciová společnost	253
	a) Nařízení Rady o právním statutu S. E.	254
	b) Účast zaměstnanců na řízení S. E.	256
18.1.2	Právní status Evropského sdružení	256
	a) Právní status Evropského sdružení	256
	b) Směrnice o účasti zaměstnanců na řízení Evropského sdružení	257
18.1.3	Evropské družstvo	258
	a) Nařízení Rady o statutu Evropského družstva	258
	b) Účast zaměstnanců na řízení Evropského družstva	260
18.2	Dílčí harmonizace národních právních úprav obchodních společností v členských zemích	261
18.2.1	Platnost závazků převzatých společností	261
18.2.2	Založení akciové společnosti, zachování základního jmění akciové společnosti	262
18.2.3	Fúze vnitrostátních akciových společností	263
18.2.4	Rozdělení akciové společnosti	264
18.2.5	Úprava společnosti s ručením omezeným o jediném společníku	265
18.2.6	Mezinárodní fúze akciových společností	265
18.2.7	Pobočky společností zřizované v jiných členských státech	266
18.2.8	Nabídky na převzetí akcií	267
	Doporučená literatura	269